

Mgr Witosław J. Jasiński

Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania
im. Leona Koźmińskiego w Warszawie
Centrum Studiów Zarządzania

Kapitał społeczny a skuteczne działanie dla rozwoju lokalnego – studium przypadku

Niwelowanie różnic i zaniedbań w rozwoju infrastruktury na terenach wiejskich jest w obecnym czasie jednym z podstawowych wyznaczników awansu gospodarczego i społecznego ich mieszkańców. Działania te wymagają wykorzystania różnorodnych czynników. Jednym z bardziej znaczących jest kapitał społeczny.

Artykuł pokazuje związki pomiędzy kapitałem społecznym a wzrostem gospodarczym i ograniczaniem nierówności społecznych na poziomie gminnym na przykładzie inwestycji pod nazwą: „Budowa wodociągu gminnego”.

TEORIE DOTYCZĄCE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Coleman (1990) zdefiniował kapitał społeczny jako aspekt struktury społecznej tworzącej wartości i ułatwiającej czynności jednostek w ramach tej struktury. Tak jak tworzenie kapitału fizycznego obejmuje zmiany w materiałach w celu ułatwienia produkcji, a ludzki kapitał zmiany w umiejętnościach i zdolnościach jednostki, podobnie kapitał społeczny powstaje, gdy stosunki międzyludzkie ulegają zmianie w sposób ułatwiający czynności instrumentalne.

Badacze sieci społecznej, a w niej nieformalnych interpersonalnych zachowań¹, uważają stosunki międzyludzkie jako podstawowe dane do analizy. Sieć można zdefiniować jako zależności lub więzi łączące konkretną grupę osób lub społecznych aktorów. Każdą osobę można zdefiniować w ramach jej więzi z innymi ludźmi w sieci. Osobę, na której się koncentrujemy w tego rodzaju analizie (która jest zazwyczaj osobą dostarczającą dane), nazywamy *kimś* lub „ego”, a osoby, z którymi jest związana, *innymi*, lub „*alterami*”.

¹ W mowie potocznej nazywanych „układami”, tak też często rozumianych w środowisku społecznym.

Pierwsze podejście do koncepcji kapitału społecznego wg teorii słabej więzi (Granovetter, 1973), koncentruje się na sile więzi społecznej używanej przez osobę w procesie pracy². Informacja posiadana przez każdego pojedynczego członka wąskiej grupy społecznej będzie szybko przekazywana lub okaże się już zbędna w kontekście jej posiadania przez innych członków tej grupy. Jakkolwiek więzi, które sięgają na zewnątrz wąskiej grupy społecznej, będą słabe (tj. bez intensywności emocjonalnej, rzadkie i ograniczone jedynie do wąskiego rodzaju relacji), to można stwierdzić, że słabe więzi są często pomostem pomiędzy ściśle powiązаныmi wąskimi grupami społecznymi dostarczającymi w ten sposób źródła szczególnej informacji i zasobów.

Słabe więzi dają niekiedy dużo lepsze korzyści niż więzi silne. Poprzez słabe więzi sięgamy do innych grup i uzyskujemy bardzo nietypowy i oryginalny kapitał lub też poparcie, korzystne z punktu widzenia mojej pozycji w organizacji, w której funkcjonuję. Warto wykorzystywać słabe więzi, dlatego że przez ich istnienie pojawiają się często nieoczekiwane możliwości i nowe kontakty do wykorzystania. To dzięki słabym więziom można skutecznie przenikać do innych grup.

Podejście Burta do kapitału społecznego – wg teorii strukturalnych dziur – koncentruje się jedynie na wzorcu stosunków pomiędzy „innymi” w sieci społecznej, a nie na cechach charakterystycznych dla bezpośrednich więzi „ego” z „innymi”. Mówi się, że strukturalna dziura istnieje pomiędzy dwoma niezależnymi grupami niepowiązanymi ze sobą. Zgodnie z teorią strukturalnych dziur, korzystne jest dla „ego” powiązanie z wieloma innymi grupami, które same nie są powiązane z grupami w sieci „ego”. Według teorii Burta (1992), sieci bogate w dziury dostarczają jednostce trzech pierwotnych [głównych] korzyści:

- bardziej szczegółnego i terminowego dostępu do informacji,
- przez kontrolę nad zasobami i wynikami zapewniają lepszą pozycję wyjściową w negocjacjach,
- szerszą perspektywę i możliwości kariery w systemie społecznym.

Dziury w szczególności sposób potęgują działanie kapitału społecznego, jeżeli się nimi odpowiednio manipuluje. Moje znaczenie w odniesieniu do jednej grupy rośnie wówczas, gdy mam kontakty z jej członkami, ale równocześnie posiadam szerokie kontakty z członkami innych grup, którzy nie mają żadnych kontaktów z członkami mojej grupy. Wówczas jestem również ważny dla członków tych innych grup.

Trzecim głównym podejściem teoretycznym do koncepcji kapitału społecznego jest teoria zasobów społecznych (Lin, 1999). Teoria zasobów społecznych koncentruje się na naturze zasobów wbudowanych w sieć. Lin twierdzi, że czyn-

² W naszych rozważaniach *proces pracy* interpretujemy szerzej jako *tworzenie nowych wartości*.

nikiem przekazującym korzyść nie jest słabość więzi *per se* (ani spajająca właściwość słabej więzi), lecz to, że istnieje większe prawdopodobieństwo, że takie więzi mogą osiągnąć kogoś o takim samym rodzaju zasobów potrzebnych mnie do osiągnięcia swych korzystnych celów. Teoria ta pokazuje wprost, że dla człowieka liczą się te mocne więzi, które można wykorzystać. Stanowią one swojego rodzaju zasób, dzięki któremu można kontrolować działanie grupy, lub też samemu posiadać prestiż. Umożliwiają one również kontakty z innymi osobami, które są umiejscowione na podobnych pozycjach w grupach nas interesujących. Ktoś, kto posiada cechy lub kontroluje zasoby korzystne dla osiągnięcia celów, może być uważany za zasób społeczny. Na przykład ktoś udzielający porad dotyczących rozwoju zawodowego jest odpowiednim zasobem w odniesieniu do pogoni za sukcesem zawodowym.

Reasumując: teoria słabej więzi koncentruje się na naturze więzi; teoria strukturalnych dziur koncentruje się na wzorcu więzi pomiędzy ludźmi innego otoczenia; a teoria społecznych zasobów koncentruje się na cechach innych ludzi, z którymi się skontaktowano. Zarówno teoria słabej więzi, jak i teoria strukturalnych dziur koncentrują się na strukturze sieci. Teoria zasobów społecznych koncentruje się na treści sieci, czyli na tym, jaki zasób dana treść niesie. Kapitał jest nie tyle w powiązaniach, co w treściach (możliwościach ludzi zarówno fizycznych, jak i intelektualnych), wynikających z owych powiązań. Powyższe teorie nie wykluczają się wzajemnie, lecz mogą wzajemnie współistnieć, jako że koncentrują się na różnych aspektach procesu kumulacji społecznego kapitału i funkcjonują najlepiej jako różne struktury sieci ułatwiające (lub hamujące) dostęp do społecznych zasobów. Kluczowym pytaniem empirycznym staje się wówczas: *Jakie sieciowe struktury umożliwiają komuś lepszy (lub gorszy) dostęp do istotnych zasobów społecznych?*

Stwierdzenie, że społeczne zasoby zakorzenione w sieci dostarczają korzyści uczestnikom tej sieci, jest podstawowe dla wszystkich trzech podejść do teorii kapitału społecznego. Główne korzyści wyrażają się w szybszym dostępie do informacji, większym dostępie do finansów lub zasobów materialnych, lepszym rozeznaniu problemów organizacji oraz możliwością wprowadzania lepiej funkcjonującego sponsoringu, zwanego inaczej patronatem, w obrębie systemu społecznego.

BUDOWA WODOCIĄGU W GMINIE SZCZUCIN
JAKO PRZYKŁAD SKUTECZNEGO WYKORZYSTANIA KAPITAŁU
SPOŁECZNEGO I INTELEKTUALNEGO W ZARZĄDZANIU
INWESTYCJĄ O ZASIĘGU LOKALNYM³

Analizujemy działanie z punktu widzenia celu, środków do celu prowadzących oraz elementów wykorzystywanych w działaniu. Analizy dokonujemy z punktu widzenia siebie (Ja) jako podmiotu działającego.

Przejdźmy zatem do omówienia roli Przewodniczącego Gminnego Komitetu Wopociągowania i Kanalizacji (GKWiK) w tym przedsięwzięciu. Na prośbę wójta postanowił on włączyć się do opracowania oraz realizacji zadania inwestycyjnego (działania wewnętrzne) pod nazwą „Wodociągowanie wsi: Łęka Szczucińska, Łęka Żabiecka, Szczucin, Świdrówka”. Dokonując prac organizacyjno-kontrolnych oraz bezpośredniego nadzoru na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, starał się działać tak, aby zamierzony cel osiągnąć w nieprzekraczalnym cyklu 18 miesięcy. Wówczas nie wiedział jeszcze, że postępował dokładnie według zasad prakseologii, tzn. każde jego działanie było nastawione na osiągnięcie celu (wybudowanie wodociągu na określonym obszarze w założonym terminie i nie przekraczając limitu finansowego), a wszystkie środki i elementy wykorzystywane w działaniu temu celowi były podporządkowane.

Ponieważ był osobą mało znaną w środowisku – zaufanie jest bardzo ważnym elementem w działaniu celowym – postanowił wciągnąć do współpracy ludzi posiadających autorytet i będących wiarygodnymi w oczach współmieszkańców gminy: tak powstał „Komitet Wodociągowania”. Następnie – zapoznawszy się z projektem technicznym oraz kosztorysem założeniowym, a także dokonując analizy możliwości finansowych gminy – zaproponował, aby udział jednostkowy zainteresowanych w przyszłości poborem wody wynosił 1000 zł, płaconych gotówką, oraz 500 zł do odpracowania przy robotach niefachowych (wykopy, zasypy, plantowanie terenu przy wykonywaniu sieci wodociągowej oraz przyłączy). Powyższe ustalenia zostały umieszczone w umowach zawartych ze wszystkimi zainteresowanymi, którzy w zamian otrzymali przyrzeczenie „co i w jakim terminie zostanie wykonane”. Umowy te spisali członkowie Komitetu Wodociągowania (działania niezbędne wielopodmiotowe). Pieniądze pochodzące z wpłat były gromadzone na koncie bankowym i wydawane na zakup rur PCV potrzebnych do budowy wodociągu (działanie pod wpływem impulsu) – wcześniej nie planowano dokonywania zakupów materiałów, lecz z uwagi

³ Na podstawie wywiadu z byłym przewodniczącym GKWiK w Szczucinie oraz dokumentów finansowo-rzeczowych dotyczących przedmiotowej inwestycji udostępnionych do wglądu w Urzędzie Gminy Szczucin.

na opieszałość wykonawcy oraz na otrzymanie informacji o mającej nastąpić podwyżce cen, dokonano zakupu rur za kwotę 95 000 zł. Pieniądze zebrane od ludności przeznaczano również na wypłatę faktur wystawianych przez wykonawców na podstawie weryfikowanych przez Inspektora Nadzoru Budowlanego (uprawnienia), ale również przez Komitet – kosztorysów powykonawczych. Uzyskawszy bardzo duże zainteresowanie przyszłych potencjalnych odbiorców (głównie dzięki olbrzymiemu wysiłkowi propagandowemu), zaczął starać się o wsparcie finansowe dla realizowanej inwestycji z innych źródeł oprócz składek ludności i budżetu gminy. Ponieważ jego starania były poparte efektem finansowym (składki ludności) oraz rzeczowym (zgodne z harmonogramem realizowanie robót budowlano-montażowych), jak również z uwagi na fakt ogromnego zaangażowania ludności w pracach niefachowych, udało mu się osobiście zawrzeć 22 umowy z zakładami pracy, instytucjami, spółkami, spółdzielniami oraz prywatnymi podmiotami gospodarczymi na łączną kwotę 150 000 zł. Fundusze uzyskane tą drogą przeznaczył w całości na finansowanie realizowanej inwestycji (działanie rozmyślne). Następnie – wspólnie z Zarządem Gminy (przepisy) – wystąpił do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Fundacji „Polska Wieś 2000” i Wojewody Tarnowskiego. Reprezentując przed nimi interesy mieszkańców gminy (działanie w roli), uzyskał dofinansowanie inwestycji w łącznej kwocie stanowiącej ok. 40% jej wartości.

Z inicjatywy przewodniczącego GKWiK co dwa tygodnie odbywały się narady koordynacyjne z udziałem przedstawicieli inwestora (Zarząd Gminy), Wykonawcy, Inspektora Nadzoru Budowlanego oraz Komitetu Wodociągownictwa (kooperacja pozytywna), na których na bieżąco omawiano realizację harmonogramu rzeczowo-finansowego inwestycji oraz sprawy wynikające w toku wykonywania prac budowlano-montażowych. Przyjmowano też plan działania na nadchodzące dwa tygodnie. Aby jednak na każdym takim spotkaniu nie pełnić tylko roli „wdzięcznego słuchacza”, poprzez samokształcenie poznał przepisy oraz zasady wykonywania robót budowlano-montażowych na sieciach i przyłączach wodociągowych, podstawy kosztorysowania, a także niektóre zagadnienia księgowości. W ten sposób posiadał niezbędny zasób informacji i wiedzy przydatny do czynnego udziału w dyskusjach na naradach koordynacyjnych.

W końcowej fazie realizacji inwestycji – wykonywanie przyłączy – dokonał szczegółowego rozliczenia każdego z 754 użytkowników. Rozliczenie owo ukie-runkowane było na sprawdzenie wielkości i terminów wpłat oraz równowartości wykonywanych prac wynikających z umowy. Wobec wszystkich zastosowano jednakowe kryteria:

- za nieterminowe wpłaty – odsetki,
- za niewykonane prace – równoważnik złotowy.

Dopiero po uzyskaniu dokumentu stwierdzającego rozliczenie końcowe, wykonawca mógł przystąpić do robienia przyłączy (działanie zlecone przez kogoś do wykonania).

Łącznie wykonano 46 951 mb. sieci wodociągowej, tj. o 3100 mb, więcej niż planowano, przyłączy wodociągowych 811 szt., a więc o 43 więcej niż zakładał plan. Cykl inwestycyjny wynosił 16 miesięcy i był o 2 miesiące krótszy niż w harmonogramie. Przekraczając zakres rzeczowy uzyskano jednocześnie zmniejszenie zaplanowanych wydatków, a wpłynęły na to:

- oszczędności wynikające z dokonania zakupu rur PCV bezpośrednio u producenta, ze środków ludności,
- znaczne przekroczenie udziału ludności w robotach ziemnych,
- zmiany technologii wykonania robót budowlano-montażowych (ich potaniecie) tam, gdzie było to możliwe i nie wpłynęło na pogorszenia jakości budowanego wodociągu.

Działania te pozwoliły zrealizować całą inwestycję taniej o kwotę przekraczającą wartość wodociągu wybudowanego we wsi Świdrówka, tj. o 130 000 zł.

Zatem można stwierdzić, że zadanie, którego się podjął Przewodniczący Komitetu Wodociągowania należało do najtrudniejszych. Znając cel i kryteria, według których miał działać, musiał wypracować lub znaleźć wszystkie inne składowe owego działania, tj. dokonać doboru sposobu, otoczenia i realizatora. Wydaje się, że wykonał „dobrą robotę” – jakby powiedział Kotarbiński, a jednocześnie zgodnie z zasadą Misesa, która mówi, że *skuteczna metoda realizowania większych zadań polega na budowaniu całości od podstaw, krok po kroku, na stopniowej realizacji poszczególnych jego części*⁴.

ZWIĄZKI POMIĘDZY TEORIĄ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO A SPOSOBEM ORGANIZACJI I REALIZACJI OMAWIANEJ INWESTYCJI

Umiejętne wykorzystanie kapitału społecznego podczas prac związanych z przygotowywaniem i organizacją projektu – a także pozyskiwaniem środków finansowych na jego realizację oraz kontrolą przebiegu prac budowlano-montażowych – było podstawowym czynnikiem, który wpłynął na osiągnięcie końcowego sukcesu. Ze względu na ograniczenia edytorskie nie można dokonać pełnej i kompletnej analizy postępowania przewodniczącego Komitetu Wodociągowania z punktu widzenia trzech podstawowych nurtów, tj. teorii słabych więzi, dziur strukturalnych i zasobów społecznych. Pozwolę sobie na zaprezen-

⁴ Ludwig von Mises, *Ludzkie działanie: Traktat o ekonomii* (fragmenty), [w:], „Prakseologia”, nr 3–4 (128–129), Warszawa, 1995, s. 62.

towanie kilku przykładów ilustrujących wzajemne powiązania pomiędzy działalnością Komitetu Wodociągownia i jego przewodniczącego a teorią kapitału społecznego.

Do budowania autorytetu i wiarygodności Komitetu wykorzystano osoby posiadające wypracowany status działaczy społecznych i tzw. *mir* w najbliższym otoczeniu. Wykorzystując ich powiązania i za pośrednictwem ich więzi w środowisku budowano najpierw słabe więzi Komitetu z mieszkańcami, które poparte postęпами i efektem pracy przeradzały się w silne więzi, a te z kolei pozwalały na szybkie rozwiązywanie konfliktów i nieporozumień pojawiających się w czasie realizacji inwestycji.

Przewodniczący Komitetu uzyskał od różnych podmiotów gospodarczych, działających na terenie gminy, kwotę 150 000 zł, która została przeznaczona na finansowanie projektu. Znakomita większość tej kwoty została uzyskana dzięki słabym więzom, jakie istniały pomiędzy członkami komitetu a właścicielami firm. Część przedsiębiorców spokrewnionych i skoligaconych z członkami Komitetu (co jest normalnym zjawiskiem w tak małych środowiskach) czuła się „w obowiązku” popierać, nie tylko moralnie, ale i finansowo, poczynania Komitetu. Jest to przykład wykorzystania silnych więzi. Występowały wreszcie i takie zachowania, w których jedni dawali nie wiedząc, że inni nie dają. Wiedzę tę posiadał jedynie przewodniczący, który wykorzystując zjawisko dziur strukturalnych (braku wzajemnego przepływu informacji pomiędzy podmiotami gospodarczymi) w odpowiednim momencie ujawniał informacje o uczestniczeniu jednych we współfinansowaniu inwestycji dla uzyskania zaangażowania drugich.

Podobnie rzecz się miała przy tzw. pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych na realizację inwestycji już to z budżetu wojewody, z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, czy wreszcie z Fundacji „Polska Wieś 2000”. We wszystkich tych przypadkach podejmowane starania prócz normalnego trybu postępowania wzmocnione były działaniami nieformalnymi, czyli „załatwianiem” spraw przy wykorzystaniu kapitału społecznego, a więc słabych i silnych więzi, strukturalnych dziur oraz zasobów społecznych. Wykorzystywano koneksje i powiązania rodzinne, pochodzenie z regionu i koleżeństwa z okresu studiów i szkoły średniej, rekomendację i protekcję, a także zawierane na nowo znajomości. Wszystkie te elementy wykorzystywano dla osiągnięcia dostępu do informacji o terminach, sposobie i trybie składania wniosków oraz możliwościach, wysokości i prawdopodobieństwie przyznania dofinansowania. Posiadanie tej wiedzy niejednokrotnie przesądzało o skuteczności starań, a uzyskiwane wartości finansowe umożliwiały prawidłową i terminową realizację inwestycji.

Reasumując, całe to przedsięwzięcie w znacznej części polegało na „załatwianiu”, czyli działaniu polegającym na wykorzystaniu kapitału społecznego. Na początku nie było wystarczających zasobów finansowych, brak było zaangażowania

zowania mieszkańców i wiary w powodzenie projektu, występowały niedobory kapitału intelektualnego wśród osób odpowiedzialnych za jego realizację, miały miejsce liczne konflikty interesów w trakcie robót budowlano-montażowych na sieci wodociągowej i przyłączach. Mimo to zrealizowano zamierzony projekt, a nawet uzyskano przekroczenie zakresu rzeczowego i oszczędności finansowe. Dodatkowym, jakby ubocznym rezultatem osiągniętego efektu, był wzrost zaangażowania mieszkańców gminy do działalności prospołecznej, jak również wzmocnienie więzi i patriotyzmu lokalnego, a więc w konsekwencji pogłębienie zasobów kapitału społecznego, czyli zakumulowanie umiejętności i wiedzy nabytej dzięki edukacji i doświadczeniom.

ZNACZENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I INTELEKTUALNEGO W REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ LOKALNYCH – PRÓBA OCENY

Analizowane przedsięwzięcie posiada wszystkie cechy działania zespołowego o bardzo dużym stopniu złożoności, z szerokim zastosowaniem wykorzystania zarówno kapitału społecznego, jak i intelektualnego⁵. Począwszy od spraw organizacyjno-prawnych, poprzez przetarg na wykonanie inwestycji, odpowiednie nagłośnienie i uzyskanie zaangażowania mieszkańców, zdobywanie środków finansowych z różnych źródeł na jego realizację, aż do bezpośredniego nadzoru wykonawstwa, finansowania, odbioru czy wreszcie końcowego rozliczenia inwestycji. Na każdym etapie do działań bezpośrednich była zaangażowana liczna grupa osób, a ich prawidłowy sposób postępowania wymagał odpowiedniej wiedzy, organizacji i koordynacji działania. Sama zaś realizacja zakresu rzeczowo-finansowego, podejmowania decyzji związanych z zarządzaniem zarówno na poziomie strategicznym, jak i taktycznym. Jest to doskonały przykład na rosnącą rolę wiedzy w kształtowaniu warunków i sposobu realizacji skomplikowanych przedsięwzięć inwestycyjnych o zasięgu lokalnym, wpływających na niwelowanie nierówności w środowisku wiejskim. Umiejętne i skuteczne wykorzystywanie otoczenia, a także czynników niematerialnych, takich jak wiedza i sieci wzajemnych powiązań osobistych – występujących wśród lokalnej społeczności – zaowocowało spektakularnym sukcesem.

Duże zaangażowanie czynnika społecznego w realizację inwestycji na każdym jej etapie dało dwojakie efekty. Po pierwsze, poczucie współodpowiedzialności za procesy zarządzania związane zarówno z realizacją bezpośrednich robót budowlano-montażowych, jak również rozliczeniem i finansowaniem wykonawcy w czasie realizacji przedsięwzięcia, a także po jego zakończeniu. Po drugie,

⁵ Porównaj: S. Kwiatkowski, *Przedsiębiorczość intelektualna*, PWN, Warszawa, 2000.

przez wprowadzenie możliwości „odpracowywania” udziału w postaci wykonywanych prac niefachowych przy wykopach, zasypywaniu wykopów po ułożeniu instalacji wodociągowej i plantowaniu terenu, umożliwiło udział tej części społeczności lokalnej, która ze względu na biedę nie byłaby w stanie sprostać wymogom finansowym. Rozwiązania te dały w efekcie wzmożone poczucie więzi mieszkańców wiosek, ułatwiały dostępność do „zdrowej wody” ogółowi mieszkańców gminy bez względu na ich status majątkowy oraz umożliwiły bezpośredni nadzór nad wykorzystaniem środków pochodzących ze składek społecznych. Osobnym, godnym podkreślenia zagadnieniem wynikającym z takiego podejścia do problemu realizacji inwestycji, było znacznie łatwiejsze pokonywanie różnego rodzaju konfliktów i niejasności o charakterze międzysąsiedzkim, związanych z budową wodociągu.

Osiągnięcie efektu końcowego było niewątpliwie możliwe dzięki zastosowaniu, po raz pierwszy na terenie gminy Szczucin, nowatorskiej organizacji i zarządzania inwestycją o charakterze lokalnym. Szerokie wykorzystanie wszystkich powiązań, a więc słabych więzi, strukturalnych dziur i zasobów społecznych, charakteryzujących społeczność tej gminy, jak również istniejących na styku inwestor – wykonawca oraz samorząd lokalny – podmioty współfinansujące inwestycję, są niezbitym dowodem na ogromne możliwości drzemiące w kapitale społecznym, który zawsze gotowy do wykorzystania czeka na swojego odkrywcę.

Przystępując do rozważań na temat postawiony w tytule, zadałem sobie pytanie: „*Jak poprzez projekty lokalne, do realizacji których angażuje się kapitał społeczny i intelektualny, zaspokajają różne potrzeby mieszkańców wsi?*” Układy w społeczności lokalnej są ważne, ponieważ środowisko to opiera się głównie na więziach osobistych. Więzy osobiste (z definicji) rodzą układy, w przeciwieństwie do więzi abstrakcyjnych, które nie powodują powstawania układów. Temat ten został pokazany przez analizę przypadku, a tekst opracowania niewątpliwie inspirowane do szerszych, pogłębionych badań społeczności lokalnych poprzez kategorię kapitału społecznego. W związku z tym nie pokusiłem się na żadne generalizacje, a jedynie pokazałem na przykładzie, że zjawisko jako takie istnieje i wyrażam nadzieję, że byłoby wspaniałe, gdyby znalazło się w orbicie szczegółowych zainteresowań naukowych.

LITERATURA

- Burt R. S., *Structural holes: The social structure of competition*, Harvard University Press, Cambridge, 1992, [w:] Seibert S.E., Kraimer M. L., Liden R. C., *A Social Capital Theory of Career Success*, „The Academy of Management Journal”, Vol. 44, Nr 2.

- Coleman J. S., *Foundations of social theory*, Harvard University Press, Cambridge, 1990, [w:] Seibert S.E., Kraimer M. L., Liden R. C., *A Social Capital Theory of Career Success*, „The Academy of Management Journal”, Vol. 44, Nr 2.
- Granovetter M. S., *The strength of weak ties*, „American Journal of Sociology”, 1973, Nr 6; 1360–1380, [w:] Seibert S.E., Kraimer M. L., Liden R. C., *A Social Capital Theory of Career Success*. The Academy of Management Journal, Vol. 44, Nr 2.
- Kwiatkowski S., *Przedsiębiorczość intelektualna*, PWN, Warszawa, 2000.
- Lin N., *Building a network theory of social capital*, Connections, 1999, Nr 22 (1); 28–51, [w:] Seibert S.E., Kraimer M. L., Liden R. C., *A Social Capital Theory of Career Success*, „The Academy of Management Journal”, Vol. 44, Nr 2.
- Mises von L., *Ludzkie działanie: Traktat o ekonomii* (fragmenty), [w:], „Prakseologia”, nr 3–4 (128–129), 1995, Warszawa.

The Social Capital According to the Effective Performance for the Local Development – the Case Study

Summary

This paper concerns on the problem of analysis of the concrete local project from the point of view of the theory of social capital. Among others I apply the theory of weak ties and the theory of structural holes and social resources theory to describe and explain the process of building the water-supply system in the Szczucin Community. This Case Study shows the crucial importance of the social capital for effective performance of local economic movements.